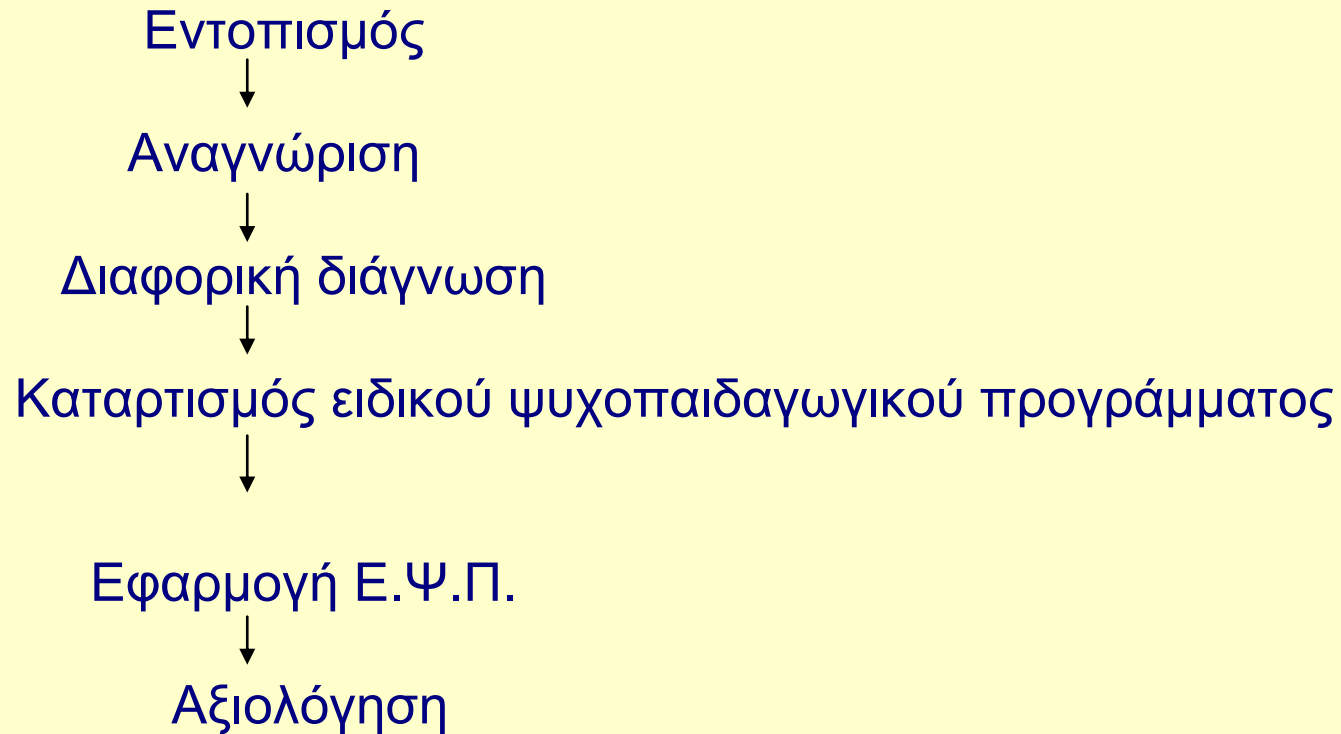

Διάγραμμα αποφάσεων για την αξιολόγηση μαθησιακών δυσκολιών

Για να είναι έγκυρη και αξιόπιστη η αξιολόγηση των μαθησιακών δυσκολιών πρέπει να:

- Χρησιμοποιεί πολλά μέσα συλλογής δεδομένων (π.χ. παρατήρηση, συνέντευξη και δοκιμασίες-τεστ)
- Αξιολογεί εκτός του παιδιού, το οικογενειακό περιβάλλον (οικογενειακό ιστορικό), και το σχολικό περιβάλλον (διδακτικό υλικό, διδακτικά μέσα)
- Στοχεύει στην καταγραφή του γνωστικού προφίλ του παιδιού (δυνατά σημεία και ελλείμματα) με τυπικές σταθμισμένες δοκιμασίες (IQ, checklists για προβλήματα συμπεριφοράς, μαθησιακό προφίλ) αλλά και με άτυπες δοκιμασίες (αξιολόγηση αναγνωστικής ετοιμότητας, ανάλυση λαθών, αξιολόγηση ορθογραφίας, βασικών αριθμητικών εννοιών)

- Αξιολογεί τη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού
- Πραγματοποιείται σε στάδια και σε περισσότερες από μια συναντήσεις

Αξιολόγηση των μαθησιακών δυσκολιών

1. Ποιος αξιολογείται (Ποιος;)	2. Τύπος αξιολόγησης (Πώς;)	3. Μέσα συλλογής δεδομένων (Τί;)	4. Σε ποια χρονική στιγμή (Πότε;)
<ul style="list-style-type: none"> -Παιδί -Οικογένεια (αναπτυξιακό ιστορικό του παιδιού, ιστορικό γλωσσικής ανάπτυξης, κληρονομικότητα) -Εκπαιδευτικό περιβάλλον (περιβάλλον τάξης, στάσεις εκπαιδευτικού, μέθοδοι διδασκαλίας, διδακτικό υλικό- κείμενα, εργασίες) 	<ul style="list-style-type: none"> -Τυπική (χορήγηση ψυχομετρικών τεστ) -Άτυπη (αξιολόγηση της ανάγνωσης, της ορθογραφίας και του γραπτού λόγου) 	<ul style="list-style-type: none"> -Δοκιμασίες – τεστ -Παρατήρηση -Συνέντευξη -Ερωτηματολόγια 	<ul style="list-style-type: none"> -Προσχολική ηλικία -Πρώτη σχολική ηλικία -Δημοτικό -Γυμνάσιο -Πανεπιστήμιο

Σύγχρονες προσεγγίσεις στην αξιολόγηση

1. Αλλαγές στο σύστημα εντοπισμού των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών.
2. Έμφαση στις παρεχόμενες υπηρεσίες προ της παραπομπής στον ειδικό.
Τα πρώτα στάδια της αξιολόγησης εφαρμόζονται στη σχολική μονάδα.
3. Διασφάλιση των συνθηκών που οδηγούν στην επιτυχία και όχι δράση μετά την αποτυχία.
4. Έμφαση στην έγκαιρη ανίχνευση.
5. Αξία της πολυδιάστατης αξιολόγησης.
6. Χρήση συνεχούς αξιολόγησης αντί της αξιολόγησης σε μια χρονική στιγμή.
7. Σταδιακή μείωση της συχνότητας χρήσης τυποποιημένων τεστ.

8. Ανάγκη για βελτίωση της διδακτικής εγκυρότητας των αποτελεσμάτων των τυποποιημένων δοκιμασιών.
9. Ανάγκη συστηματικής διερεύνησης της αλληλεπίδρασης μεταξύ των χαρακτηριστικών του παιδιού και των παραμέτρων του διδακτικού περιβάλλοντος.
10. Μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο του εκπαιδευτικού.

Ψυχοδιαγνωστική Αξιολόγηση

- Αποτελεί μέρος διεπιστημονικής διαδικασίας
- Συνεκτίμηση πολλών πληροφοριών από γονείς, μαθητές, εκπαιδευτικούς
- Ποικίλα μέσα συλλογής πληροφοριών παρατήρηση, συνέντευξη, χορήγηση ερωτηματολογίων, χορήγηση σταθμισμένων δοκιμασιών
- Διεπιστημονική ομάδα: Ψυχολόγος, Σχολικός Ψυχολόγος, Ειδικός Παιδαγωγός. Ενδεχομένως: λογοπεδικός, παιδοψυχίατρος (εάν υπάρχει συννοσηρότητα με άλλες διαταραχές)

Διαδικασία αξιολόγησης

- ✓ Λήψη ιστορικού: Συνάντηση με τους γονείς. Συγκέντρωση πληροφοριών για το αναπτυξιακό ιστορικό, την προσαρμογή και τις δυσκολίες του παιδιού καθώς και την οικογένεια.
- ✓ Ατομική διαγνωστική αξιολόγηση του παιδιού. Γνωστική, μαθησιακή και ψυχοκοινωνική αξιολόγηση.
- ✓ Συνάντηση διεπιστημονικής ομάδας. Οι επιστημονικοί συνεργάτες συγκεντρώνονται και συζητούν όλες τις αξιολογήσεις. Καταλήγουν στη διάγνωση και τις πιθανές θεραπευτικές παρεμβάσεις
- ✓ Απόδοση των αποτελεσμάτων της διάγνωσης. Η απόδοση των αποτελεσμάτων του συμβουλίου δίνεται και στους δύο γονείς (και στο παιδί συνήθως όταν είναι έφηβος) όπου συνοδεύεται από γραπτή ψυχολογική έκθεση.

ΤΟΜΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Αξιολόγηση νοημοσύνης
- Αξιολόγηση γνωστικού τομέα (αντίληψη, μνήμη, προσοχή)
- Αξιολόγηση μαθησιακού τομέα (ανάγνωση, γραφή, ορθογραφία κ.λπ)
- Αξιολόγηση ψυχοκοινωνικού τομέα

Γνωστικός Τομέας

1.Αξιολόγηση νοημοσύνης (π.χ. WISC-III)

Λεκτική και πρακτική διάσταση της νοημοσύνης

2.Αξιολόγηση μνήμης και μάθησης

Δοκιμασίες βραχύχρονης μνήμης και μνήμης εργασίας υπάρχουν στην κλίμακα νοημοσύνης WISC-III (Γεώργας, Παρασκευόπουλος, Μπεζεβέγκης & Γιαννίτσας, 1998).

«**Τεστ Μνήμης**» (Μπεζεβέγκης, Οικονόμου & Μυλωνάς, 2008)

Στοχεύει στον εντοπισμό παιδιών που παρουσιάζουν δυσκολίες μνήμης στην προσχολική ηλικία και στο Δημοτικό σχολείο. Περιλαμβάνει την

Κλίμακα Λεκτικής και Οπτικής Μνήμης, την Κλίμακα Ανάκλησης Ιστοριών και την Κλίμακα Ανάκλησης Οπτικών Πληροφοριών.

«**Τεστ μάθησης και κατηγοριοποίησης**». Αξιολογεί τις δυσκολίες στην εκμάθηση λεκτικών πληροφοριών και την κατανόηση αντιληπτικών και εννοιολογικών σχέσεων. Το τεστ αποτελείται από μία Κλίμακα Μάθησης, μέσω ενός καταλόγου λέξεων, και μια Κλίμακα Κατηγοριοποίησης.

3. Αξιολόγηση επιτελικών λειτουργιών

Οι επιτελικές λειτουργίες περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα γνωστικών δεξιοτήτων όπως η επαγωγική σκέψη, η διαμόρφωση σχεδίων δράσης και η παρατεταμένη εφαρμογή τους για την εκτέλεση ενός έργου, η απόφαση για την έναρξη μιας δραστηριότητας χωρίς αναβολή, η ευελιξία, η αλλαγή σχεδίων μπροστά σε ένα εμπόδιο, η αναστολή της αντίδρασης και οι ικανότητες αυτοελέγχου και αυτοδιόρθωσης, οι οποίες συνδέονται στενά

με την γενικότερη ικανότητα του μαθητή να ανταποκριθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Π.χ. δοκιμασία Πύργου: Ζητείται από το παιδί να μετακινεί τρεις χρωματιστές μπάλες σε θέσεις-στόχους πάνω σε τρία ξυλόκαρφα με ένα αριθμό κινήσεων που προσδιορίζεται κάθε φορά από τον εξεταστή.

«Αξιολόγηση Επιτελικών Λειτουργικών στο Δημοτικό Σχολείο»
(ΑΞΕΛ) (Σίμος, Μουζάκη & Σιδερίδης, 2008)

Το ΑΞΕΛ περιλαμβάνει δοκιμασίες που εξετάζουν την ικανότητα σχεδιασμού, την άσκηση γνωστικού ελέγχου και επίλυσης προβλημάτων σε μη λεκτικά πλαίσια, τη δεξιότητα εφαρμογής μιας σύνθετης στρατηγικής επιλογής απαντήσεων σε προκαθορισμένα λεκτικά ερεθίσματα, και την επαγωγική, αναλυτική και συνθετική σκέψη, σε λεκτικά και μη λεκτικά πλαίσια.

4. Αξιολόγηση Συγκέντρωσης και προσοχής

«Αξιολόγηση Συγκέντρωσης και Προσοχής στο Δημοτικό Σχολείο» (ΑΣΥΠ), (Σίμος, Μουζάκη & Σιδερίδης, 2008).

Οι δοκιμασίες του ΑΣΥΠ αξιολογούν την παρατεταμένη ακουστική προσοχή, την παρατεταμένη οπτική προσοχή, το εύρος της ακουστικής προσοχής και το εύρος της οπτικής προσοχής.

5. Αξιολόγηση γλωσσικής ανάπτυξης

Αξιολόγηση δυσκολιών πρόσληψης της γλώσσας και δυσκολιών στην παραγωγή της γλώσσας

Αξιολόγηση μαθησιακού τομέα (άτυπες δοκιμασίες)

- Αξιολόγηση αναγνωστικής ακρίβειας (accuracy) και αναγνωστικής ευχέρειας (fluency) → αξιολόγηση φωνολογικής επίγνωσης ανάγνωση γραμμάτων, συλλαβών, λέξεων (τεστ ανάγνωσης λέξεων μεγάλης συχνότητας κατασκευασμένο από τον δάσκαλο, τεστ ψευδολέξεων, ανάγνωση λαθών-miscue analysis)
- Αξιολόγηση αναγνωστικής κατανόησης (reading comprehension)
- Αξιολόγηση της γραφής (δείγμα γραφής, παραγωγή γραπτού λόγου – λέξεις, ονόματα, ιστορίες)

Αξιολόγηση της ανάγνωσης

- Ανάγνωση γραμμάτων (χρόνος)
- Ανάγνωση συλλαβών (στάδια: διδαγμένα γράμματα, συλλαβές από δύο γράμματα Σ-Φ, όλους τους συνδυασμούς των διδαγμένων Σ-Φ, Σ-Φ-Σ (τον, την, πες), μετά Σ-Σ-Φ (στο, κρι, γρα), Σ-Σ-Φ-Σ (στον, προς, χθες) ανάγνωση ως ενιαία μονάδα και όχι συλλαβιστά
- Ανάγνωση λέξεων (στάδια: διδαγμένα γράμματα, μονοσύλλαβες λέξεις (μας, φως), απλές δισύλλαβες Σ-Φ-Σ-Φ (μήλο, νερό) περίπου 10 - 20 λέξεις ένα απλό τεστ. Βαθμιαία πιο περίπλοκες. Κριτήρια: συχνότητα λέξης, ορθογραφική κανονικότητα (ομαλή: νερό, μη ομαλή: παιδί), αριθμός συλλαβών.
- Ανάγνωση ψευδολέξεων: αντικατάσταση ενός ή δύο γραμμάτων μιας κανονικής λέξης με Φ ή Σ ανάλογα (νερό – λερό, τραπέζι – βραλέζι) (Πόρποδας, 2002)

Ανάλυση λαθών στην ανάγνωση

- Παράλειψη
- Πρόσθεση
- Αντικατάσταση
- Αντιστροφή συλλαβής ή λέξης
- Ανάγνωση μισής λέξης
- Επανάληψη
- Λέξη που διαβάζει ο δάσκαλος
- Αυτο-διόρθωση

Γραμματική δομή, σημασία, οπτική ομοιότητα

Επίπεδα ανάγνωσης: ανεξαρτησίας (95-100%), διδασκαλίας (90-94%), απογοήτευσης (80-89%)

Αξιολόγηση της κατανόησης

- Απαντήσεις σε ερωτήσεις κατανόησης
- Αναδιήγηση του κειμένου
- Συμπλήρωση ελλιπούς πρότασης

Αξιολόγηση της παραγωγής γραπτού λόγου

- περιεχόμενο, τρόπος γραφής, μορφολογικά στοιχεία, ακουστικά στοιχεία, ακουστική αντίληψη, οπτική αντίληψη (Παντελιάδου, 2000)

Αξιολόγηση της ορθογραφίας

- αξιολόγηση του σταδίου ορθογραφίας: σύμβολα μεταφέρουν μήνυμα, σημαδάκια αντιπροσωπεύουν ήχους, αναγνώριση ότι η λέξη είναι μια ολότητα, χειρισμός των περισσότερων γραμμάτων (μεταβατική ορθογραφία), χειρισμός ορθογραφικών κανόνων (παραγωγική ορθογραφία)
- λάθη: παράλειψη γραμμάτων ή συλλαβών, αντικατάσταση γραμμάτων ή συλλαβών, πρόσθεση, χρήση κεφαλαίου γράμματος, τονισμός ή παντεής έλειψη τόνων, απουσία απόστασης μεταξύ λέξεων, κακή γραφή, λάθη σε κανόνες, λάθη ιστορικής ορθογραφίας, έλλειψη γενίκευσης κανόνων ορθογραφίας

Σημαντικοί παράγοντες για την αξιολόγηση

- Επιλογή κατάλληλων εργαλείων. Ανάγκη σύνταξης έγκυρων & αξιόπιστων τεστ στον ελληνικό χώρο
- Σημασία της άτυπης αξιολόγησης ως συμπληρωματική. Απαραίτητη η γνώση του εκπαιδευτικού & σχολ. ψυχολόγου να κατασκευάζει απλά τεστ.
- Έγκαιρη ανίχνευση δυσκολιών
- Συνεργασία όλου του σχολείου στην αξιολόγηση και την παρέμβαση
- Διεπιστημονική προσέγγιση
- Σύνδεση με διδασκαλία (σχεδιασμός προγράμματος)
- Συμμετοχή και συνεργασία με γονείς
- Σημαντικός ρόλος της επιμόρφωσης/εκπαίδευσης για τους εκπαιδευτικούς